

Meie Mats

Sellimise hind lättesaatmisega aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

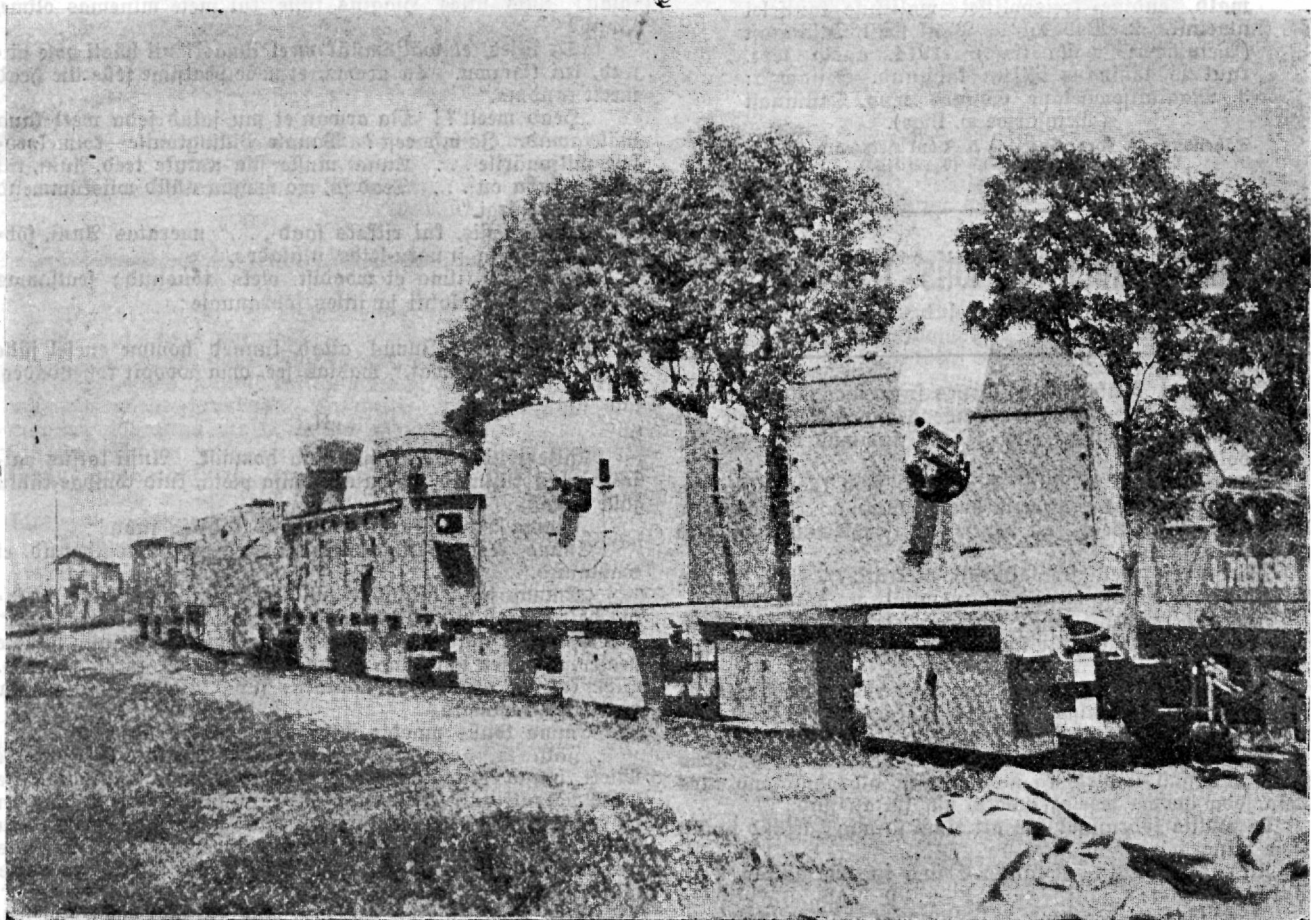
Toimetuse ja talituse:
Tallinnas, Harju ja Riiutli nuiitfa nurgal nr. 46/15,
„Teaduse“ raamatukaupluses.
Aadress: Wene keeles üht- kui ka rabaakirjabele: r. Ревель.
Журналь „Мейе Матсъ“.

Arwitamata jäänud lühemad kirjetejad häwitatakse ära, kui tagasi saatmisets martifi juurde kstatud et ole. Kirjatöödel peab
saatja täielik aadress ja nimi peal olema.

Nr. 59.

Laupäeval, 3. (16.) oktobril 1915.

Nr. 59.

Saksa soomusrong, meie wägede poolt ära wõetud.

„Soln. R.“

Suure Europa sõja kaart

Geotikeeles on ilmunud, iga riik isewärwiga, kaardi peal on
üle 10,000 kohta ja linna nime. Hind 55 kop.

Pealadu: Teaduse raamatukauplus, Tallinnas, Harju
ja Riiutli nui. nurgal nr. 46/15.

Trükitist ilmunud uus raamat:

Tasuja

Kurbmäng kuues pildis 13. aastafajafi, Ed. Bornhöhe selle-
sama nimelise jutustuse ainetel A. Trükkjärw. Hind 1 rub.

Jstuwad: 1. Tagawarawäelane **August Heiswald**, endine kreispolitsei walitjuse kantselei ametnik. 2. Wabatahtlik **Paul Kull**, Tallinnast (Weinjärwe walla liige). 1914. aasta sept. kuul W. lahingus jäljeta kadunud. Seiswawad: 3. Waakaitjewäelane **Eduard Lepp**, Tallinnast (Weinjärwe w. liige).

Tähendus: 1. Aug. Satol ja 5. Paul Seiswald, Tallinnast, ei ole tegeiw. sõjawäes.

Rahelaskümmend wiis trepiastet.

D. F. Dwaieri jutustus.

Billingtoni kaubamajas lõppes suur igacaastane wäljamüük. Sajad poeneitud, kes künnepäewafest seismisest leti taga surmani wäsinud, olid igailks sammud oma wiletsa kodu poole seadnud.

Emma Reinold ja Anni Doud olid oma kodu ukse alla, pimedat trepi esimeste astmete peale jõudnud. Nende toake oli wiienda korra peal, just katuse all, mõlemad aga olid hirmsaste wäsinud.

„Palju on meil trepiastmeid, mäletad?“ küüsis Emma sõbrannalt, roidunult trepi käspuu najale najatades.

„Rahelaskümmend wiis. Noh, ära sellepärast jälle meelt heida: meie oleme warsti ülewal, sööme natuke ja heidame magama.“

„Sa Jumal!“ oigas Emma, „waewalt suudan tasase maapinna peal üht jalga teise ette tõsta, siin aga pean veel wiienda korra peale ronima.“

„Ei oleks tarwis olnud trepiastmeid lugeda,“ tähendas Anni, „siis nad ei oleks ka meie meehest nii kohutawad. Ära tuleta seda hoopis meelegi: oota, ma toetan sind!“

Sa wõttis sõbrannal käe alt kinni ja nad hakkasid trepist ülesse minema.

„Üks, kaks kolm...“ tahtis Emma lugema hakata, kuid Anni segas teda:

„Jäta järele! Sa ajad ka minu meeled segaseks!“

„Aga mul on juba segased! Mu himu on surmani kõigest fellest täis... nii täis, et ma... et ma...“

„Noh, mis?“ küüsis ärewalt Anni, keda sõbranna näoilme oli ehmatanud.

„Muud midagi, et wäsinud olen! Kas wõi nõrgameelseks! Ja enam ma seda igawest waewlemist wälja ei kannata.“

Wäsimusest hoolimata oli Emma Reinoldi nägu wäga ilus, kuigi paleid ülejäu kätwast tööst Billingtoni kaubamajas üsna kahwatuts olid lõõnud.

„See wäljamüük wõttis su nii maha,“ ütles Anni õrnalt, „wäljamüük ja see wäljatannatamata Higgins. Sa oled nii wäsinud, et ei teagi nüüd, mis räägid.“

„Ei, ma tean wäga hästi, et see kõik mind kuni wastikuseni ära tüütanud on. Ja kõik naljakopitate eest. Muud ei saa kui waewalt hommituks wõleiba kohwi juurde, winste weiselha tükk lõunaks ja tükk halba juustu õhtuks! Ma ei suuda enam rahelaskümmend wiis trepiastet ülesse ronida. Sest see teeb aastas ju kolmkümmend üks tuhat! Meie olesime neid trepiastmeid mööda ammu juba taewa all olnud, kui iga hommitu jälle mitte alla poleks roninud. Oh, see käib mul juba üle mõistuse! Ma olen nii wäsinud, nii ärapäinatud!“ Emma ei suutnud enam wastu pidada ja hakkas ninksuma. „Oh, kudas jalad walutawad! Ma ei suuda neid enam liigutada!“

„Puhka natuke; meil on pool treppi juba käidud,“ trööstis teda Anni.

Kitlast kofast läbi astusid neiu oma wäljese tuppa. Kaks raudwoodit, paar kahtlaselt naqisewat tooli, laud ja pesutaus pingi peal oli toa terve sisseleade. Peale selle oli toas niiske ja külm.

Anni wõttis woodi alt petroleumiköõgi ja pani selle põlema.

„Ma heidan koha woodisse,“ ütles Emma. „Mu waesed jalad! Mis ütles Higgins sulle, kui meie minemas olime, Anni?“

„Sa ütles, et wäljamüük weel ilmasti nii hästi pole läinud, kui tänawu. Sa arwas, et meie peakime selle üle head meelt tundma.“

„Sead meelt?! Ma arwan et mu jalad seda weel kaua mäletawad. Ja mis eest? Wanale Billingtonile—kolmekordsele miljonärile... Anna mulle siia natuke teed, Anni, kui see soe juba on... Sead ja, ma magan nüüd wiiskümmend tundi uhtejärgi.“

„Magad siis, kui rikkaks saad...“ naeratas Anni, sõbrannale teed ja juustu-leiba ulatades.

Emma sõi ilma et woodist oleks tõusnud; sealsamas wõttis ta riidest lahti ja ütles sõbrannale:

„Sead ööd!“

„Sead ööd! Jumal aitab, tunned homme enesel jälle hulga parema olewat,“ wastas see, oma woodit kohendades.

II.

Rätte jõudis külm, lahufeta hommik. Anni katsus paljaid jalgu kulunud waiba alt wälja pista, kuid tõmbas kätku jälle tagasi.

„Emma!“ hüüdis ta, „weerand kahetsa juba!“

Emma, kes ennast woodis kõwerasje oli tõmbanud, ei wastanud.

„Emma, jääd hiljaks!“ hüüdis Anni, oma õhtul magama heites laiati pillatud riideid kofku korjates, „tõuse rutem!“

Emma ei liigutanud ennast, waatamata sõbranna hüüete peale, mida see iga selga tõmmatud riidetüki järele kordas. Siis katsus Anni, kelle kannatus juba katkemas, tal waipa pealt ära tõmmata.

Emma tõusis woodis istuma ja wastas ärewalt:

„Jäta inind rahule! Mina tööle ei lähe! Kuuled? Misti hinna eest maa peal! Kas wõi wana Billington ise mind põlwili paluks! Aitab juba minust! Sa! Billington ja Higgins mõnda teist piinata: mina neile enam raha kofku kraapida ei aita! Suwitaw, kas need herrad kordki ka peaks mõtlema, et nad meid nalja ja wiletusega halwa tee peale tõufawad?“

„Ära räägi nõnda, Emma,“ palus Anni, „sedasi kõneles, mäletad, Shanetta Morgan, aga nüüd on ta, ta!... Sa tead ju, misugune ta nüüd on! Ei, ei! Sa pead töötama!“

„Pea? Aga kui ma ei taha, ei wõi enam?“

„Sul on ema, Emma! Ära seda unusta!“

„Rahelaskümmend wiis trepiastet iga õhtu, kolmkümmend üks tuhat aastas... Ei, enam ma tööd ei tee!“

„Ära pead kaota! Ära alla jää, Emma! Ma tean ja oled ilus, aga...“ ja Anni wõttis, nutma puhledes, sõbranna kaela ümber kinni.

„Kuule, Anni! Ära ennast ärrita ja mine tööle! Mul

Ülemine rida, pahemalt paremale poole: G. Rea, Tallinnast. N. Anderson, Pärnust. S. Tomson, Rakverest. J. Trenchold, Tallinnast. A. Heige, Rakverest. U. Rahnel, Tallinnast. G. Stern, Rakverest. J. Palmberg, Noarootsi. Allumine rida: A. Männik, Waiwarast. J. Womm, Pärnust. M. Seiler, Pärnust. J. Müller, Tartust.

on kõik läbi mõeldud ja kindlaste otsuseks tehtud. Ma jään woodisje ja tahan puhata."

Emma heitis uueste ja tõmbas waiba üle pea.

Ueg lendas. Anni ruttas riidesse panemisega ja torkis wihafelt nõelu juustesse. Ta heitis wiimose pilgu oma magawa sõbranna peale, waatas waiba alla...

Jah, Emma oli väga ilus, ja nüüd oli ta himu täis saanud ilma puhufeta töötada, ainult igapäewase kawa eest. "Tarwis midagi teha, waja teda päästa!" mõttes Anni, kärmeste uulitsal edasi astudes.

Külm tuul tungis halastamatalt noore neiu õhufese palitu alla, ja lühikeses peitis ta oma külma punetawad käed warukatesse.

Uulitsa nurgal trehwas Londoni brigadi tuletõrjuja Peeter Boland ta wastu. Murepilwed kadusid teda nähes Anni näolt kui ilhe hoobiga.

"Peeter, kui õnnelik ma olen find nähes!" hüüdis ta, "mul on nii hädaste nõu tarwis."

"Mis on siis?"

"Lead ja, Peeter, Emma Reinold on peaaegu hukka minemas... Ta ei taha enam tööd teha ja ajab niisugust juttu, et mul päris hirm hakkab! Ta loeb ühtelugu aina meie trepiastmeid, ja täna walutawad tal jalad nõnda, et ta woodist ei taha tõusta. Ta ütleb, et töö tegemise hoopis maha jätab... Sa mõistad? Ta on nii ilus!"

"Jah, ta on ilus," oli ta tuletõrjuja nõus, "ja teie elu — see on puhta orjus!.. Ma saan Emmast väga hästi aru. Mis sa mõtled teha?"

"Tuleb ta ema Hilfordist siia kutsuda... Teed sa seda, Peeter?"

Neiu waatas noore, tugewa kaswuga tuletõrjuja otsa niisuguse ootusega, nagu peaks see wiibimata Emma Reinoldi päästma.

"No muidugi! See on ju kõigest tund raudteega sõita, anna mulle aga aadress," ütles ta.

"Suur tänu, sa oled — tubli poiss!" wastas Anni, aadressi nooremehe taskuamatu lehe peale kirjutades. "Zumaluke! Juba kümme minutit ühesja peal, ma jään hiljaks..."

Peeter, muretse nii siis Emma ema siia ja wii ta meie korterisse: ta on üsna wana... Teed sa seda mulle, Peeter?" "Muidugi!.. Kõik, mis soowid... Ma olen täna päewa läbi prii."

"Noh, aga nüüd ma lippan! Siggini käest saan nii kui nii "wõtta" mis hirmus!"

Anni pani peaaegu jookstes mööda uulitsat edasi, Peeter aga läks praegu saadud ülesannet täitma.

III.

Siggini, kaubamaja wanema selli, tõrelemine ja urisemine ei awaldanud sel hommikul Anni peale kuigi palju mõju: ta mõtted wiibisid terwelt sõbranna peal. Oma riide-rullidega täidetud leti taga seistes, näitas ta päris masinrikult riidekangaid, rullis neid lahti ja wastas ostjatele: "Ülhea riie, proua!" "Jah, puhta willane, waadake — wabrikumärk!" "Praegu alles saime, proua!"

Need laused tulid iseenesest tema huultelt, mõtted aga rändasid hoopis teisi teesi. Tänuliku meelega tuletas ta lahkelt Peetrit meelde, rahutusega mõttes ta Emma peale.

Bikkamisi wenis tööpäew lõpu poole; ostjaid woolas leti ääre ja uksest wälja. Rest seda woolust nägi Anni korraga tuttawat nägu.

"Eisfi Hardin!" hüüdis ta. "Mis head on?"

"Tulin kohta kuulama, Anni," wastas leti ees seisew neiu. "Kas ei saaks kudagi teile Emma Reinoldi koha peale?"

Anni wõttis mõlemi käega letist kinni, et mitte tukkuda. Silmade ees lõi tal tumedaks, põrand otsekui ujus alt ära...

"Kus... kus sa nägid Emmat?" sai ta waewalt häälikseda. "Peawafalis," wastas Eisfi. "Ta ütles mulle, et jäädawalt Londonist ära sõidab."

Otsekui tihe loor kujunes Anni silmade ette; ta tõrmed libisesid leti küllest lahti ja minestades oleks ta põrandale langenud, kui mitte üks poeneiubest tema ümber kinni põleks jõudnud wõtta.

Kui Anni ärkas, nägi ta Peetert enese kohal tumardamas. Ta wiidi wälksesse tagatuppa; siin oli ta noor kaswaneiu, kes räpast klaasi weega käes hoidis.

Eesti pojad tegemas sõjaväes.

Tagawarawälised: 1. August Heiswald, Uddewa w. Roeru kih. 2. Harald Limberg, Paidest. 3. Jaan Suur, Põltsamaalt. 4. Hans Sieb, Koigi w., Peetri kih. 5. ajateenija Aleksander Solmann, Dudowa kr. Kõik sõja algusest saadik tegema wäe ridades ja seni ajani weel terwed.

„Rahusta ennast, Anni! Meie saime seal ta kätte, enne kui ta rongi peale jõudis istuda. Emaga seltsis wiisime ta koju tagasi, ma jätsin ta niitid ema hoole alla. Ta, waenete, oli tõeste wäsimuse pärast meelt heitmas ja ei teadnud, mis tegi.“

„Noh, Jumal tänatud! Peeter, tänu sulle!“

„Anni, tead sa, ja pead selle teenistuse siin kus seda ja teist jätma,“ ütles Peeter. „Siin saab inimene nõnda püüdata, et ime pole, kui pärast mõistuse kaotad.“

Suppa astus Higgins ja waatas küsiwalt Anni peale. „Teil on niitid parem?“ küsis ta. „Ostjaid woolab nii palju...“

Peeter kargas niisuguse sõjaka näoga piisti, et Higgins lohmetult, peaaegu aralt taganes.

„Rasige minema!“ ütles tuletoorjuja, „Rasige, wõi ma wiskan teid wälja! Rasige ja waadate ise, et oma ostjatega toime saate!“

Higgins kadus nii ruttu, et kasjaneiu naerma puhkes, tema järele ka teised. Peeter tõmbas tühja kasti Anni tooli lähemale; ta kasjaneiu istus teise kasti nurga peale, waimustusega tuletoorjuja otta waadates, kes isegi Higginsit ennast ei kartnud. Anni jäi rahule ja mõtles, kui hea oleks, kui su kõrwal alati niisugune tugew ja julge mees on.

Ülki kargas Peeter piisti, kumardas ja hakkas teraselt kuulutama, õhtu haifutades. Kest kauplusest kostwat hääletõminat, kostis karjatus, mida kohe kõik kordasid.

Peeter tõstis kohe Anni tooli pealt piisti.

„Mis on? Mis on juhtunud?“ küsis see ehmatades.

„Tulekahju!“ wastas Peeter ruttu. „Sookske ruttu tagumise ukse kaudu uulitsale!“

IV.

Peeter Boland oli päris tangelane ja hulljulge tuletoorjuja. Kui kõik tema wägiteid Billingtoni kaubamajas tulekahjul teatawaks oleks saanud, siis oleks ta weel terve tofina aurahäsi tulehädaliste päästmise eest wõinud saada. Nimelt Peeter Boland peatas teise ja kolmanda korra poeneiuksi, kes hirmu pärast segaselt ringi tormasid, ja sündis tõstetooli (kisti) ärähirmunud töölisi esmalt kõiki neiuksi tooliga alumise korra peale lastma. Ta töötas wäsimata ja hirmutundmata, julgustust ja waimustust jellest armastusesädemest leides, mis ta tänna Anni silmades märkanud.

Billingtoni wana maja, kus tuli, õnnets, neljandal korral oli alganud, põles lõginal.

Peeter Boland jooksis kõit neljanda korra uulitsapoolse oja toad läbi, et waadata, kas sinna kedagi ei ole jäänud. Must suits lõi temal pilwetena näkku, treppi mööda enam alla ei pääsenud, kuid Peeter ei mõelnud selle peale. Ta jooksis mööda tühjenenud tubast, uksti lahti ristudes ja waljuste hülides, kas seal kedagi ei ole. Tal oli selgeste hiljutine juhtumine meeles, mil ta kats naisterahwast lastega päästnud, kes muidu põlewasse majasse oleksid jäänud, sest et nad koleda hirmu pärast nii kiwistanud olid, et ei liikuda ega häält teha ei suutnud... .

Wiimase ukseni kijas jookstes, tormas tuletoorjuja tuppa ja pidi ihe mehega peaaegu wastamiit põrkama, kes meeleheitlikult mõlemi käega temast kinni haaras.

„Udate“ karjus see.

„Ruttu siia! wastas Peeter, „ma aitan teid... . Treppist me enam ei pääse... . Siia, akna juurde!“

Hirmu pärast segaselt läinud mees, kelle nägu paksu suitsu sees näha ei wõinud, haaras Peetri ümbert kramplikult kinni ja talistas teda; siis wõttis tuletoorjuja tal kraest kinni ja wedas oma järele.

Roja akent tatti lüües, pistis Boland pea wälja. Otse akna all oli wäike raudpalkon, kust raudrebel naabrimaja katusele wiis. Peeter hingas kergendatult ja hüüdis päästetule:

„Meie õnn! Siit pääseme wälja!“

See oli nähtawaste lõpulikult meelemärguse kaotanud.

Boland tõstis ta ülesse, upitas läbi akna raudpalkoni peale, kargas tema järele ise wälja, wõttis tal siis õladest tiini ja tõstis jalule.

„Noh kuulge!“ ütles ta, „niitid peate ronima. See wana majaloks langeb wiie minutit pärast kokku.“

„Ma ei wõi redelit mööda ronida!“ kirjendas see, „ei wõi! Mul on jookswa jalgades... . Päästke mind. Ma olen — Billington, selle maja ja äri omanik!“

Niitid alles waatas Peeter terasemalt mehe näosse, keda ta päästnud: see oli tõeste miljonär Billington ise, selle kaubamaja omanik, kus Anni ja Emma töötasid. Tuletoorjuja peast walgatas Anni jutustus läbi: kuidas Emma Reinold nii wäsinud oli, et ta oma jalul enam wiitenda korra peale ei saanud, kuidas siis see noor neiu hukatusesse oli langenud, weel hullemasse põrgusse, kui see, mis praegu halli miljonäri selja taga möllas.

„Roni, ütlen ma sulle!“ mõirgas Peeter, „roni! Sa pead ronima!“

„Ma ei wõi!“ ägas Billington, „ei wõi! Wiisteist aastat ei käi ma enam treppidel, ma ei saa jalgu tõsta!“

Kiire liigutusega wõttis tuletoorjuja kõhna miljonäri ümbert kinni ja astus redeli peale. Nende selja taga mõirgasid leegid. Punane tulekeel laikus seinu ja aknaid nende pea kohal, Billington karjatas hirmu pärast: teda kohutasid tuleleegid selja taga ja sügawus jalgade all, mille kohal ta Peetri käte wahel rippus.

Tuletoorjuja jäi keel redelit seisma ja pööras tema poole.

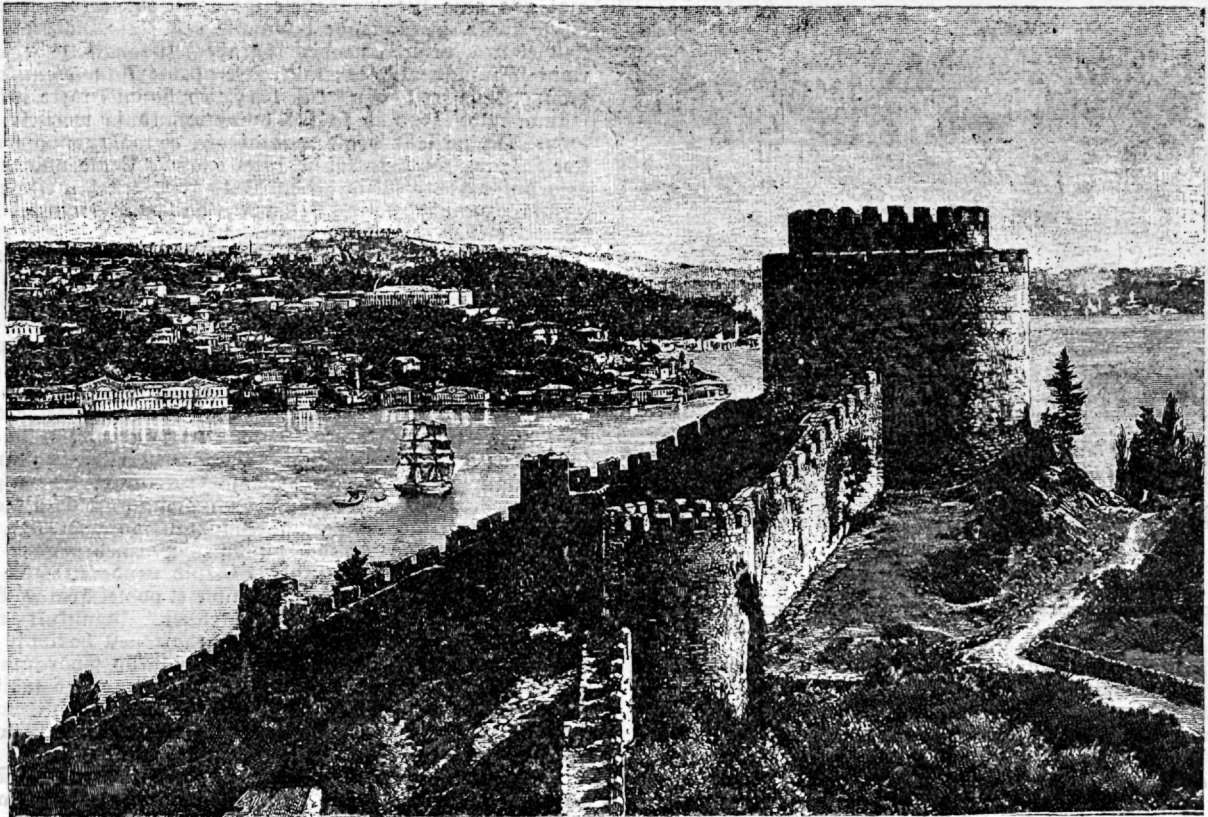
„Kuule!“ algas ta, „minule on sinust mõndagi jutustatud. Ma tunnen neidu, kes sinu juures töötab ja kellel iga õhtu kahelkümmeend wiis trepiastet oma toakongi on ronida. Ja need trepiastmed on tema wiimase wastupanemise jõu riisunud, mõistad sa seda? Ta on wälja arwanud, et ta aastas üle kolmekümne ihe tuhande astme peab ronima, ainult ülesse... . Kuuled sa mind?“

„Jumala pärast, rouige alla katuse peale, ma kuulan seal“, palus Billington.

„Ei, kuula siin! Ja see noor neiu ronis mööda neid astmeid, kuni peaaegu kuristikuse oli kukkumas, palju halwemasse kuristikku, kui see, mille kohal sina praegu ripud; kuid niitid toetan ma sind, aga temal ei olnud kedagi, kes teda oleks toetanud!“

Palawus tõusis lämmatawaks. Tulemadudena tungisid leegid aknast wälja; paks suits mattis neid mõlemaid, peaaegu lämmatada ähwardades.

Billington karjatas ja hakkas tugewamine Bolandi ümbert kinni.

Bardaneellid. Kõige kitsam koht.

„See neiu töötas sinule kaheteist shillingi eest nädalas,“ jatkas Peeter, tulemühinast üle karjudes, „see töö surmas kõik tema jõu: ta oli juba kuristikku langemas.“

Tullised sädemed lendasid Billingtoni riiete peale, ja kramplikult kustutas ta neid.

„Päästa mind!“ karjus ta. „Ma annan sulle kõik, mis tahad! Nimeta ise — ma annan kõik!“

„Ma nõuan, et sa oma õnnetuid töölisti meeles pead, kui oma puhast kasu kottu võtad! See on minu tajuks. Teed sa seda? Räägi, kurat sind võtaks, või ma wistan ‘u rüko’ raggil!“

„Ja, jah! Töotan, wannun!“ karjatas miljonär, „ainult päästa, päästa mind!“

Peeter hakkas redelit mööda alla astuma; leegid otsekui kihutasid neid taga. Wanamehe otsa waadates nägi Boland, et miljonär meelemärkuse oli kaotanud.

Peeter talus Billingtoni kuni uulitsale, kus tuletõrjujad kõigest jõust töötasid.

„Tubli, Boland!“ hüüdis temale brigadi-ülem wastu. „Kõik arwastid, et see wana rahakoi juba otsas on... Ah jah, siin keegi neiu päris su järele. Ta on seal nurga peal poodis. Mine waata!“

Peeter jooksis sinna ja Anni langes temal kaela.

„Peeter!“ hüüdis, „ma kartsin nii väga su pärast! Ma mõtlesin...“

Ta ei saanud enam sõna suust ja hakkas nuuksuma, Peeter aga surus tema pea oma wastu ja silitas taja ta pehmeid juukseid.

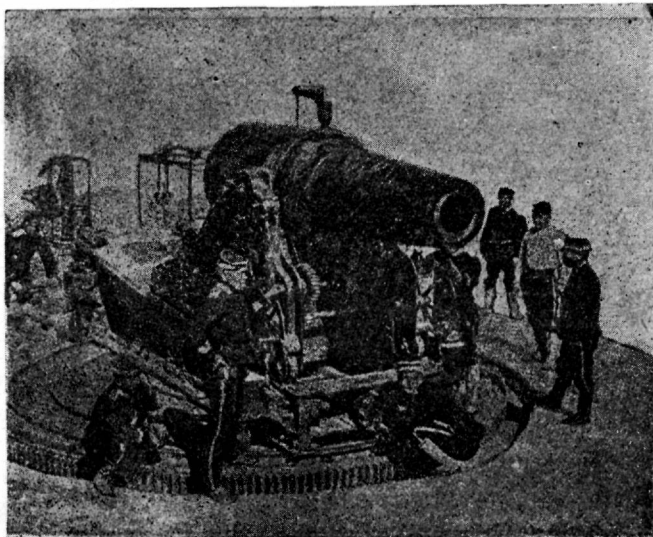
„Ära nuta, Anni!“ rahustas ta teda. „Tead sa? Meie teeme võimalikult rutem pulmad, ja kui Emmal kohta ei peaks olema, siis võtame ta oma juurde, ja tal ei oleks enam tarwis iga õhtu kaheljaltsimend wiis trepiastet üles ronida...“

—or.

Mõnda Bulgaria rahwa elust.

Hulk aastasadasi tagasi oli Bulgaria juur ja wägew teisriviil ja pidas ühtlugu naabritega sõdasi. Ka ritas maa oli ta, ja Wene wõrsted tõid oma sõjakäikubelt sealt alati suure sõjasaagi kaasa. Kuid ajajooksul jäi Bulgaria riit nõrgaks ja 1392. aastal wõitsid türklased ta ära. Türklased olid ülepea sel ajal wõiduhooes, üks maa langes teise järele nendele saagiks ja wiimaks jattus terve Balkani poolsaar nende võimude alla. Sõda algasid bulgarlastel raske ajad. Raste on ütelda, kumba poolt bulgarlased rohkem kannatada said, türklaste või greeklaste poolt, sest ka wiimased püüdsid türklaste meeleheats bulgarlasi rõhuda, kuigi nad ühte usku ja niisama ka türklaste poolt alla heidetud olid. Kuna Türgi ametnikud waljud olid ja laialt oma woli tarwitastid, siis lõid bulgarlaste seas lord siin, lord seal mässuleegid põlema, kuid türklased rõhusid need mässud greeklaste-sanariotide*) abil kuulmata waljusega maha. Weri woolas sel ajal ojadena Bulgarias. Oma poolehoidmise eest said sanariotid türklaste käest kõiksugu eesõigusi ja wõisid seda wabamalt bulgarlasi riiguda ja rõhuda. Waljud bulgarlased lahkusid isamaalt, teised põgenesid magedesse. Jõukamad bulgarlased, kes enam kannatada ei tahtnud ja kellel võimalus oli oma saatust muuta, rändasid maalt välja või astusid jälle Muhameedi usku, sel kombel türklasteks muutudes. Mõnda kadus Bulgaria kõrgem seisus (bojari seisus) ära ja alles jäi ainult Bulgaria lihtrahwas, töötaja rahwaks. Türklased said aru, et neil oma alla heidetud bulgarlaste ja greeklaste üle sel kombel fergem walitseja on, kui nad nende wahle waenu küsua-

*) Mõnda nimetati Konstantinopoli greeklasi.

Rindluse suurtükk.

wad ja neid üksteisega riidu ajavad, ja see õnneštas neil ka tõešte. Bulgarlased ja greeklased said wihastešs waenlastešs, ja et wiimased kawalamad olid, siis ašasid nad ašja nii kaugele, et ka Bulgaria kiril oma išeišwuse kawtas. Šest seni olid Bulgaria prešštrid ainušešed rõhutada rahwa kaitšešad olnud, nüüd aga pandi Bulgaria kiril Konstantinopoli patriarhi alla, wiimane aga waliti alati greeklaste šeast ja tema mõju sultani křištlastešs-alamate üle oli suur. Waršti olid kōil Bulgaria piškopide kōhad greeklaste kōes ja need Greeka piškopid lasšsid kōil need Bulgaria prešštrid ametišt lahti, kōda rahwas armastas. Peale selle olid need piškopid enamaste harimatad ja toored mehēd, kes waatašid, kōdas aga oma alamate kōešt rohtem kašja šaada oma waranuse kawratamiješs ning nõõrišid peale otšelohēste mašhude palju altkōe mašju šiše. Greeklased hāwitasišid ka bulgariatekešsed raamatud āra ja seadšid Greeka keeli jumalateeništuse šiše, nimi „bulgarlane“ šai šōimuniemešs, ja šellepārašt pūūšid wāhegi šōukamad bulgarlased igal kōmbel warjata, et nad Bulgaria rahwusešt on, endid tūrklastešs ja greeklastešs tunništades.

Wōimata on kōiki neid teotusi, wileštusi, ja taewa poole šijendawat ūlelohut kirjelbada, miš õnnetu Bulgaria rahwas šelle 500–600 aasta jōokšul kannatada šai, mil tūrklased nende üle walitišid. Ša kōškil ei wōinud bulgarlased kaitšet leida liikalaju wōtmiše, ūlelohtuste mašhude ja wāgiwalla wastu. Wāgiwalla wōi teotuse pārašt kōhtušešs kawbada oli ašjata, šest et kōhtunilud tūrklased olid, kes kawhtušt tōštja bulgarlase kōešt nõudšid, et šee tunništajamuhamedlase tootš, kōid ūlški muhamedlane ei haffa juba oma ušuwenna wastu křištlase kašuks tunništama. Et diglasi kōhut lootagi polnud, siis otšustasišid mõned meelešeitmišeni wiidud bulgarlased iše oma iduga omale digušt muretšeda. Iōid turnajad wōi teotajad maha ja olid sunnitud šiš haidukilš šaama š. o. lihtšalt rōõwlištš, kes aga ainult tūrklasi ja šanariotištš tapšid ja riijusišid.

Šnimeštest, kes kōhtu poolt digušt polnud šaanud ja hādajunnil iše olid pidanud oma rõhujatele wastu haffama ja šega walitšuse-wōimude ešt ennašt peitma, kogunesid ašajookšul termed rōõwlišalgalad, kes Tūrği kōlades riijumas kōišid ja wahel ka tūrklastešs awalikusešs wōitlusešs aštusišid. Haidukilš muutus iga noor bulgarlane, kōlled oma rahwas kalliš oli ja kes ūheš teiše šamamōttelištoga rahwakaitšešjats tahtiš olla ja kōttematšjats kōige teotamiše ja wāgiwalla ešt. Haidukilšde šalgad hōidšid endid Šallani māgede lōheštikludes warjul ja wōtšid šeast kallaletungi-miše tūrklaste peale ette, tapšid ja rōõwišid neid, šelsamal

ajal aga oma šuguwendadele igasugušt abi ja toetust andēš, bulgarlaste perešondade teotamiše ešt kōtte mašštes. Šel kōmbel tuli rahwal nendešs kōhtades, kus haidukilšde šalgad ringi šuitamas olid, tūrklastešs iše all mārtša wāhem kannatada. Šelle ešt aga, kui tūrklased haiduki kōtte juhtušišid šaama, wōištšid nad ka šiš hālastamata ja werišešt omatōhut. Kōige šelle peale waatamata ei wāhenenud haidukilšde šalgad, waid kawwašid weel enam. Peale noorte, julgete bulgarlaste kōišid haidukilšdešs kōit, kōlled tūrklased iše, wenna tapnud, naiše, de wōi tōtre warastanud, kōišid wanad mehēd, prešštrid, ja išegi neiud.

Šeešugune rōõwli eluwiiš, kuigi išamaa ja šuguwendade kaitšešs, mõjus šišti rahwa kōilšuse peale hāwitawalt, tegi ta kalgišs, toorešs, šalatalawalšs ja kōttematšjats, harjutas ka rōõwli ja warga kōmbed kōtte.

Kōid, jōud oli tūrklaste pool ja nad olešs lōppude lōppušt itkagi Bulgaria rahwuse āra šammatanud, Bulgaria keele āra kawtanud — kōolides ja kōiritutes ei kuulnud bulgarlased muud kui Greeka keelt ja Bulgaria keelede tōttiš juba palju Tūrği-Greeka šōnu — kui mitte XVIII aastajal mehēd polešs ilmunud, enamaste prešštrid ja mungad, kes bulgarlastele meelde haffasišid tuletama, et Bulgaria kōrd išešewer riit on olnud, rahwa armastušt oma keele ja laulude wastu āratasišid ning bulgarlasi igatepidi oma rahwuseštunde juurde juhtida pūūšid. Mitmed nendešt tegeleštešt šurid Tūrği wangitōdades, kōid nende ettewōtde elutšes ja kawwas. XIX aastajaja ešimešel poolel āratas Weneliini „Endišeš ja nūūšid bulgarlased“ lōpukilšt nende rahwuseštunde. Nad šaid aru, kui kōbedalt neil haribušt waja on, ja mitmed noored bulgarlased kōišid wōõdramaadele haribušt otšima. Niišama haffasišid ka bulgarlased mõištma, et neil waja on oma kōirikut šanariotiše walitšuse alt wabaštada ja tōštšid Greeka — Konstantinopoli patriarhi wastu awalikult maššju.

Et šeda Greeka-Bulgaria tōli lōpetada andiš Tūrği walitšus wiimats Europa riitide pealekōimijel bulgarlastele luba išeišwāt Bulgaria kōirikut, n. n. Bulgaria ešarhati, aštutada, ja šellešt ašast peale waliti greeklase ašemele bulgarlane ešarhitiš.

Rahwas oli tōies harimatusešs, kōhe aštutati hull kōoliš, mille ūlešpidamišešs peale wabatahtlišešs annete nūūd ka need maššud kōišid, miš enne šanariotišeštš-prešštrite kōtte jōid. Peale šelle ašusišid šeltšid, kes noorte bulgarlaste šaant-mišešs wāšjamaa ūlškōolidešs annetušt kōriasišid, niijama ka lugemiještubade ja raamatutōgude awamišešs heakš, ja wōidš ainult imeštada, kōdas šelle aastajadandēid rõhutada harimatata rahwa šeas nii ruttu rahwuseštunde ja hariduse aade tōušiš ja kōwenēš, ūhtlasi ka tung wabanemišešs wihatud Tūrği iše alt. Neid pūūdeid õhtuštasišid ja toetasišid bulgarlaste šeas išeāraniš haidukilš, ja peašjalikult nende ošamōtmišešs plawwatas ka 1876 a. Bulgariašs māšš lahti, mille eemārgilš išeišwuse muretšimine Bulgaria oli. Tūrği walitšus šaatis bulgarlaste wastu šjawāēš, terwed maakōnnad riištati āra, hull linnasi ja kōlasi pōletati maha ja hāwitati āra, lugemata hull rahwašt šai pūūšitōulide all šurma ja tōmmati wōllāšše. Šapetušt oli nii palju, et maa maššulōhtade ūmber mitme weršta laišešt mādanewate šurnukehadega oli kawtud. Need werošjad āratasišid terwes Europas kōhutust ja pōlastust ning 1877. a. kuulutas Wenemaa Tūrğiše šōda, millešt ka bulgarlased oša wōtšid. Šōda lōppēš 1878 a. wenelaste wōiduga ja šiš tehti Šan-Stefani leping, mille pōhjal Bulgaria išeišwawšs suurešs wūršširiigilš pidi jāama. Kōid mõned Europa riigid ei leidnud lepingu enēšele kašuliku ošewat ning nõudšid šelle muutmīšt. Wenemaa oli sunnitud jārele andma ja Berlini kongreššil jaotati Bulgaria kolmešs ošatš, milledešt ūtš, Makedonia, Tūrği wōimu alla jāeti, teine, Šōda-Rumelia, niijama ka Tūrği kubernerī alla, ja ainult kolmas oša Bulgariašt, Šofia linnaga, išeišwawšs Bulgaria wūršširiigilš šai. Weel mitu maššju lašt waja enne kui Bulgaria Wene abil paaritilmne aasta ešt išeišwawšs riigilš praegužel kujuš.

Peale Bulgaria wabaštamišt Tūrği iše alt hālati kōoliš awama, kus emakeeles lōpetušt anti, mitte enam Greeka keeleš, ja juba 1891. aastal šeati šundusline ja maštuta alg-

Kõrgemast seisusest naisterahwas wanal ajal.

1. Egiptuse naisterahwas palub jumalat Vorust. 2. Egiptuse naisterahwas jõidab wõõruslele.

haridus lõpukultu sisse. Sealsjuures nõuti koolidpetajatel teatud hariduse isenust ja ei wõdetud enam poolharimataid, nagu seni. Sellest ajast peale hakkas haridus märksa kiiremine edenema, kuigi esiotja nii palju koolidpetajaid saada ei olnud, kui tarwis oli. Koolide asjus ei ole bulgarlased kildid: kõigesuuremad ja nägusamad majad linnades ja küladest on — koolid.

Bulgarlased armastawad oma isamaad ja annetawad külgesündinud kottuhoidmisest ja ihnusest hoolimata wõimalust mööda raha isamaalisteks otstarbeteks, iseäranis koolide paremale järjele tõstmiseks. Iseloomu poolest on bulgarlane rahuarbastaja, järelmõtteleja ja rehtendaja, kuid lahinguwäljal tähtsaks temaks siiski taltjutamata wahuus, ja ta on üks julgematest sõjameestest.

Ka tubli töomes ja hea perekonna isa on bulgarlane; armastus perekonna vastu kaswatab temas kottuhoidlikkust ja ettewaatlikkust. Rahjuks aga lähed ta sagedaste mõlemis liiale ja kottuhoidlikkust saab siis ihnus, ettewaatlikkust — umbuslikil ja jalatawal mees. Kõditi perekonna liikmeid ühendab liigutaw armastus.

Bulgaria naisterahwastel on perekonna elu kohta wähe mõju, meeste juuresolekul on nad alandlitud ja waitfed. Nad on head perenaised ja emad, kuid awalikus elus wilumataid.

Koolisi otstite bulgarlaste majast asjata, neid seal ei ole, niisama ka ahjus. Nad on türlaste järele õppinud, jalad ristid, pörandal istuma ja toolide aset täidawad neil padjad, matradsid, waibad, ainult jõukamate juures leidub ka diwanisi.

Peatoitlaks on bulgarlastel ruffi- wõi nisuleib, mais, lambajuust, searajw. Nad jõowad ka palju aiawilja: sibulaid, porgandisi, nairid, ube, erneid, läätsa; pipart ja tüüslautu isawad nad iga toidule juurde; ka piimast wal-

mistawad nad roogasi, kuid liha ei tarwita sugugi, wälja arwatud sealihha, mida wahel isna harwa tarwitatakse. Jookideks on hapupiim, marjawiin, ploomidest aetud wiin (rafia) ja weel mõned muud jowastawad joogid. Ülepea on aga bulgarlased karske rahwas ja harwa trehwab uulitjal joobnut. Kohwi ja tubakat tarwitawad kdit. Donau rannaäärjed elanikud jõowad rohkeste kala, niihästi wärskel, suitetatud kui ka soolafel kujul. Peale selle armastawad bulgarlased weel kõitsugu maiusi, nii on näit. neil pannkoogid moosi, mee wõi pähklituumadega kõige armsamaks roaks. Palju tarwitatakse ka puuwilja.

Wõõraid wastumõtma on bulgarlased wäga lahted, ja tuletet mis ajal tahes bulgarlaste perekonda, kotte toodakse lauale musta kohwi, suhkrustatud puuwilja ja muud maiusi.

Kliima on Bulgarias wäga mitmekesine, kuigi maa ise just suur ei ole. See tuleb sellest, et suurem osa maast kõrgete mägedega kaetud on, mille latwadel lumi kaua julamata seisab. Selle eest on aga maa muidu erakorraliselt wiljakandew. Siin on peaaegu puhta must muld ja rohlem kui pooled Bulgaria elanikudest toidawad endid põllutõöst. Mõijasi wõi suuremaid maatükki on wäga wähe, maa on enamaste kdit wällesteks oladeks jaotatud. Kuid waatamata selle peale, et Bulgaria kord juba põllutõõ riik on, seisab põllutõõ seal kaunis wiletjas seisukorras, sest et riigiwaltlus jeni selle peale wähe tähepanemist on pöranud. Palju head põllumaad on jeni harimata, talupoegade maid aga rõhuwad wlad, niisama on ka metsjade laastamine täies hoos.

Esiotja türlaste wõhumine, siis sõjad ja mäsjud, selle järele põllutõõ koolide puudus ja siis jälle sõda — see kdit takistas jeni põllutõõ edenemist, peale selle weel wiletjad teeb. Uuemaid põllutõõ riistu muretsetakse wähe, ka käib nende hind talupoegadel üle jõu; põlbusi ilmast ei wäe-

Rõrgemast seisusest naisterahwas wanal ajal.
Wõõruspidu Rooma patriitfi juures.

tata, jahad ja ätled on — Noa aegsed. Wilja peetakse nii, nagu seda waewalt weel tustil mujal Europas leidub. Rõwaks trambitud maa kestele lööbake post, ümberingi pillatate wiljawihtu maha, posti ümber löie otjaz joohtewad hobused, kes oma kapiadega terad wiljapeadest wälja petšawad. Wõlluwiljadest kaswatatakse rukist, nisu, odre, kaeru ja maisi, ja maa on nii sigitaw, et wiletsast harimiseft hoolimata peaaegu uskumata saati annab: mais, nisu ja oder annawad headel aastatel 45—48 seemet.

Wiinamarjade, muu puu- ja aiawilja kaswatus on palju paremal järjel. Bulgarlased ostawad wäga hästi wiljapuudega ümber käia — piriisi, dunu, wirsikuid, ploomi, kirsi, Greeka pähtleid kaswab neil üliohtraste; sügisel pole neid tustile pannagi. Samuti on lugu ka aiawiljaga.

Wiinamäed annawad rikkalikku saati, kuid bulgarlased ei osta head marjawiina walmistada ja see läheb neil käes hapuks. Balkanite lõunapoolsete mägede nõlwatutel annab head sisetulekut elanikele rooside kaswatus. Rõige rohtem kaswab neid Kajanõki orus, seda orgu nimetatakse siis ka „rooside orus.“ Nendest roosidest walmistatakse kallihinnalist roosi-õli, üht Zdamaa tähtsamatest kaubaainetest, kuhu teda ka peaaesjalikult wälja weetakse. See rooside org on imeilus maakoht. Rõikfugu toredad puud kaswawad siin ja kliima on pehme, kõrged Balkani mäed kaitsewad orgu külmade põhjatuulte eest ja mägedest alla karglewad jõelesed wärskendawad alataja õhku. Werstade pikkujelt ja laiuwelt on siin roosipõõsaste wäljast, ja raste ei ole ettekujutada, kui imehea lõhn orgu ditsemise ajal täidab.

Rooside korjamine, see on täielik pidu rahwale. Noored neid ja mehed panewad pühapäewa riided selga ja lähewad hommiku wara, enne päiteetõusu, kui dieb alles weel lastetillades järele ja sel kombel kõige kauem wärsked seisawad ja oma lõhna ei kaota, suurte korwidega wälja korjawad diisi ja wistawad korwidesse. Neid ei unusta sealjuures muidugi oma ilusaid musti juukseid, mis enamaste mitmesse pitka patši palmitud, roosidega kaunistamast.

ülepea on Bulgaria kliima, wiljakandrouse ja mäekawanduste poolest õnnistatud maa ja wõiks üks rikkamateft Europas olla, kui riigivalitjus diglaste ja mõist-

littude meeste käes seisaks. Seda enam, et bulgarlased iseeneft töötad ja osawad inimesed on.

Hobuseid on, Bulgarias wähe. Wõllutööd tehtakse ja loormaid meetakse härjadega ja pühwitsega; paljudes perekondades peetakse ka hobueesleid ja eesleid. Ritsesi on palju, weel rohtem aga lamibaid, ja Balkanite nõlwatutel leidub neile kõikidele rammusaid karjamaid ülestiigagi.

Suurem osa bulgarlastest on Greeka-Katoliku usku, leidub aga ka muhamedlasi, kuna katoliklasi usna wähejel arwul on.

Balkan mägedes on ka palju kloostrid, ja huvitaw on see, et peaaegu kõik mungad kanged jahimehed on. Balkani mägedes on palju jahiloomi ja mungad ei pea seal mitte ainult metskõitsete, põtrade ja rebaste peale jahti, waid ka huntide, karude ja metsõigade peale.

Hullumaja ukse kell hakkab õõsel äkitselt kõlsuma. Waht pistab pea atnast wälja ja küüb, kes on.

„Jah, mina olen“, wastab keegi, „ma jään täna hulluks ja tahaks siin ennast rawitseda lasta.“ „Mis?“ wastab majawaht, „südaõõsel?“ Ega te hulluks ole läinud!“

—in—

Kellegi tolleaegse nädalalehe sõnumisaatja päewaraamatust.

Rõige palawam suwi, mis ma üle elasin, oli aastal 18**, kui järgmine imelik lugu sündis:

Ühe suure kiwimaja teise korra peal olewas korteris mängis üks pois wäawlitikudega, kuna wanem õde wäitse sülelapsena lahtise atna peal istus. Isa oli sohvale uinuma jäänud ja ema, kui tubli tohujetruu perenaine kunagi, talitas kõõgis. Seal nägi wanem õde, kuida pois wäawlitikka omale suhu pistis ja neid imema hakkas. Ehmatades kargas ta üles ja jättis wäitse sülelapsena atna peale, kes muidugi oma wabaduseft aru saades, ennast wähe ettepoole kumardab ja atnast wälja hoowi peale langeb. Ode tahab teda päästa, ulatab käed tema järele, kaotab tasakaalu ja langeb ka alla. Wäawlitikka imeja pois tunneb äkitselt kihwtituse mõjul hirmsat kõhuwalu ja hakkab kätga kramplikult ümber wehtlema, kusjuures tikud põlema hakkawad ja sohwa, mille peal isa magusalt unistab, tuld wõtab ja leegid järgmisel filmapilgul isa ümber kofku lõõwad. Sel filmapilgul ilmub ema kõõgist, näeb, mis sündinud, ja poob enese ükselingsi külge üles.

Õnneks oli aga keegi naabrinaine õnnetute appihüüdeid kuulnud. Tuldas, waadatas, tuuakse mitu arsti, ja — terve perekond päästetaks surmasuust. Ema, kellel weel elumärki, wabastaks filmuseft, isa, kes ainult kergeid tulehaawu saanud, saadetakse haigemajasse ja poisile antakse ruttumõjuwat wastukihwti, kuna aga wanem tütar ja wäitse sülelaps õnnelikul kombel hoowi peal olewasse pihhmelasti on kukkunud ja kõige wähemat wiga ei saanud. Suba järgmisel pühapäewal sõitis terve perekond lõbusas tujus Rõmmele.

Trill-Trail.

Woldemar Jakob poeg Sintjow, kelle pilt meie 46. sõjanumbris ilmus, wiibib Salfamaal wangis, nagu tema sealt omastele teatab.

August Tep,
Türit.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Luts,
Sellit.
Tegewas sõjawäes.

Johannes Halling,
wabak. Tallinnast.
Tegewas sõjawäes.

Feodor Jants,
Saaremaal.
Tegewas sõjawäes.

Eduard Grenwert,
Türit. 2 korda haaw.
lueste sõjaväelal.

Paul Jürisson,
Wiljandi kr.
Tegewas sõjawäes.

Kristjan Grenfeldt,
Saulepi w.
Sõjaväelal.

August Worst,
Koorüülast.
Sõjaväelal.

Johannes Lint,
Rebrast.
Tegewas sõjawäes.

Karl Trint,
Põdrangult.
Sõjaväelal.

Johannes Kala,
Peetri w.
Tegewas sõjawäes.

Paul Luht,
W. Suistle w.
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Korn,
Wiljandi kr.
Tegewas sõjawäes.

Hans Lomp,
Paistust.
Tegewas sõjawäes.

Waldemar Worst,
Koorüülast.
Sõjaväelal.

August Wertmann,
Türit.
Tegewas sõjawäes.

Josef Uustalu,
Emmaste w.
Sõjaväelal.

Johann Laul,
Summulu w.
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Raudsepp,
Tallinnast.
Sõjaväelal.

Anton Ragner,
Tallinnast.
Tegewas sõjawäes.

Ernst Seppit,
Masinist sõjalaewastitus.

Edmund Seppit,
wabast. 5. juunil E. Ch. all
haaw. Lueste sõjawäljal.

Ernst Erm,
Tallinnast. W. all
teadmata kadunud.

August Allikson,
Tallinnast. Saawatud.
Teated puuduvad

Karl Alt,
Tallinnast.
Tegewas sõjawäe

Nikolai Kirgi,
Tallinnast. W. Jaap. sõjas
olnud. Sõjawäljal.

Hugo Leis,
Wõrumaalt. Sanitarina
tegew. sõjawäes.

Friedrich Kollin,
Wõrumaalt. Sanitarina
tegewas sõjawäes.

Eduard Kull,
Narwast.
Tegewas sõjawäes.

Feodor Kann,
Saaremaalt.
Sõjawäljal.

Martin Kuuwa,
Narwast. Tegewas
sõjawäes.

Alekf. Brumbach,
Narwast.
Tegewas sõjawäes.

Alekf. Loming,
Narwere tr.
Sõjawäljal.

Johannes Lengbusch,
Türist. Sõjawangis

Aleksander Saar,
Saaremaalt.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Larkpea,
Võrust.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Kaasat,
Sõjawäljal.

August Vints,
Sõmeru w.
Tegewas sõjawäes.

Karl Luik.
Sõjawäljal.

Alekf. Keitel,
Narwast.
Teadmata kadunud.

Jakob Priske,
Abrola w.
Tegewas sõjawäes.

Jüri Ahing,
Torgu w.
Tegewas sõjawäes.

Sander Leppik,
Saaremaalt.
Tegewas sõjawäes.

Hindrik Pilmann,
Torgust.
Tegewas sõjawäes.

Kirill Pärn,
Saaremaalt.
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Tiitson,
wabaf. Saaremaalt.
Tegewas sõjawäes.

Wasõli Reier,
Saaremaalt.
Sõjawäljal.

Juhan Saar,
Hõltsrest.
Sõjawäljal.

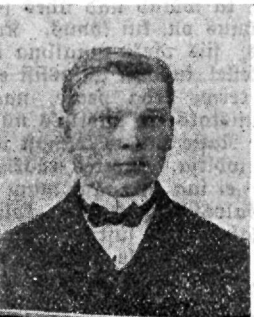
Aleksander Hustalu,
Saaremaalt.
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Koosimägi,
Kõhilaft.
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Kent.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Laastik,
Tähtwrest.
Sõjawäljal.

Hans Mütter,
Kõigt w.
Tegewas sõjawäes.

Hans Willems,
Tallinnaft.
Tegewas sõjawäes.

Josef Kull,
Narwaft.
Tegewas sõjawäes.

Mihkel Jürgefõldt,
Kärlaft.
Tegewas sõjawäes.

Aleksei Pihlas,
Saaremaalt.
Tegewas sõjawäes.

Ernst Janson,
Tallinnaft.
Tegewas sõjawäes.

I Karl Hurt, Walgjärwe w.; **II Aleksander Lind;**
III Ernst Roos, Aleksandri w. **IV Friedrich Kaarow,**
Käpina w. Kõit Wõru tr. Tegewas sõjawäes.

Sõda ajumaades. Inglise aurupaat kuulipildujaga.

Rats pead.

Bulgaria Ferdinandi kõne oppositsiooni juhtidega peaks kõigi peale wärsket, lõbusat muljet awaldama oma lihtsuse ja selguse poolest.

Põllutööliste erakonna juht Stambulinski ütles oma kõne lõppu tsaarile:

„Rajesteet pidagu meeles, et te Bulgaria rahwa soowide wastaselt talitades ja riiki faks-laste ülewõimu alla andes, oma pea kaalu peale panete“.

Selle peale wastas tsaar Ferdinand:

„Minu pea on — wana ja teda pole kellegil waja. Mina annaksin teile nõu iseoma pea eest kõpselt karta“.

Kui selged ja lihtsad ei ole ometi Ferdinandi sõnad: „Minu pea on wana ja teda pole kellegil tarwis“.

Tõsi.

Kõige wähem — Bulgariat.

Sest kui pea halb on, siis pole ka jalgadel kiiduwäärt. Hoopis teine lugu aga on ühe teise mehe peaga. Kuna Ferdinandi pead kellegil waja pole, ei wõi seda Italia kuulsa kirjaniku d' Annunzio kohta mitte ütelda:

Kopenhagen. Austria kindralstaab määras d' Annunzio pea eest 20.000 krooni. Niisama palju antakse ka kirjaniku wangiwõtmise eest.

See on, arwatawaste, kõige kõrgem kirjaniku honorar, mida, pealegi, mitte ridade pealt ei makseta, waid pea pealt.

Nähtawaste on austerlastel tarkadest peadest puudus. „Satir“.

Meie Matši ettekuulutused.

Ära waata ilmaski peeglist: midagi head ja seal ei näe.

*

Inimene, kelle peale sa mõtled, on sinu tõsine sõber: ta laenab warsti su käest.

*

Ära kaewa auku ligimesele: sest maa on nüüd märg.

*

Sinu keel on sinu — waenlane. Reela ta alla.

*

Wanas eas tabab sind õnnetus: sinu kõige armsam poeg hakkab luuletajaks.

*

Raske päew on sinule esmaspäew, kui sul homnikuti pea walutab.

*

Ära sõida raudteega: sinu elu on weel järeltulewa soo jaoks waja.

—or.

Galosfid.

Schafow (Sahar).

Koolidpetaja Nasir jai raha, ja suure rõdmutiga läks ta wälja uulitjale, kuna hõberahakesed edewalt püstitasid kõllesid. Nüüd — mõtles ta — wõin ma omale uued galosfid osta; wanadel on augud sees ja käies teeb ifka wesi nende sees: „tshket, tshket!“ Nasir katjus taskus raha ja hellitas ennaft mõttega, et nüüd tohe ma ostan omale uued galosfid, ja jammus ruttu kaubahoowi poole. Ah, poriloi! Ta oletas wõinud teist teed walida, aga siiski otjustas ta otse loigust läbi minna, et oma julgust näidata. Pikkamisi lõikas ta oma galosfidega porist wett läbi, kuni teise kaldani. Kuuwale jaades nägi ta, et galosfide igast augukesest wett wälja nirises, ja käimisel nagu aigutaks nad, nagu rõgises, nagu ägaks nad, nagu surma wõitluses. Nasir tundis täielikult ja hästi iga augukest neis galosfides: nagu pumbast woolab wesi august wälja galosfile „nän“ peale; nagu allitast teeb ta kanna alt wälja ja jalad saawad märjaks, poriseks. Aga nüüd on kättematmise päew tulnud! Warsti need neli rubla, mis tal taskus on, aitamad teda, ja ta wõid need rahurikkuvad galosfid ära wisata. Kudem, rudem kaubahoowi! Ah, teie äraneeud galosfid, nüüd ma maksan teile täite! Minnes nägi ta kaubahoowi ühe magasini akna peal määratu suurt rellame-galosfi ja naeratas: „ah, wõdake aga natutene, ma ostan tohe.“ Ja juba oma wõitu tundes läks ta weel edasi, jälle ja jälle käega taskus raha katjudes: „See on minu raha, — arutas ta mõttes, — päwis minu oma raha, mis ma oma nelja õpilase käest sain: mina õpetasin neid ühe tuu ja iga üks maksis ühe rubla.“ Nüüd on tal wõimalik galosfi osta, pehmeid, sooje; tema unustab kõit-endise piina ära, ja juba tundis ta, nagu jalutaks ta juba uutest, mõnulatates galosfides. Täitja paradiis.

Tema läheb magasini sisse ja unistus jaab tõeks. Ta ostab uued galosfid ja paneb jalga. Wanad pakitakse paberi sisse, ta wõtab nad ühes ja läheb magasinist wälja. Ah, kui mõnus on, kui lõbus. Kui igal inimesel uued galosfid oleks, siis oleks maailma õnne paleus käes. Hada inimesele, kellel kuuwasi galosfi ei ole! Hästi riides jalg ju mõjub terve leha peale, nagu walitjeks jalad pead, nagu ei unistaks ja mõtleks nüüd pea, waid nagu teeks seda jalad. Nasir tundis ennaft uulitjat mõbda marsfides kui õnnelik wõitja. Mõttes rääkis ta uulitsa porile: Jah, nii! Nüüd ei saa sa enam minu jalga määrda, ei, mitte kuidagi! Galosfid makswad kolmsada kaksikümme wiis kopitit! Jah! Aga just sel filmapilgul nägi ta, et mudane wesi riete peale tiifus: wanad, märjad galosfid olid paberi, mille sees nad olid, läbi leotanud. Kättematsete wistas Nasir nad ilma pikema mõtlemiseta ligidal olewasse ojatseesse. Taskus oli temal weel 75 kopitit ja ta otjustas restorani minna lõunat sõbma. Ta jammus uhkelt üle prahije kaasani heinaturu ja nägi wälja, kui wõidetud kindlusesse marsfiw kindral: iga tatari kaupmees andis tale tohe teeb, kui uute galosfide sõra nägi.

Tähtja näoga läheb Nasir restorani sisse ja näeb ufte kõrwal silbiteje pealkirjaga: „Palutakse galosfid eestuppa jätta.“ Pealkiri näitab loogilata, naeruwäärt olewat, aga siiski teeb Nasir „eestkirja“ järel; wastutahmist jätab ta galosfid eestuppa ja läheb sõdgiiaali. Suure ifuga sõi ta tellitud portsjoni ära ja ruttas jälle minema, et ilusatest galosfideist lõbu tunda. Aga mis see ometi on? Tema otfib eestoa, otfib ja otfib ja... ei leia. Ka ufsehoidja otfib... asjata. Restorani wõdrad lähewad üksteise järel ära ja wiimaks ei jää eestuppa ufhtegi galosfi. Wiimane lootus on kadunud! Ilma galosfideta pödrab Nasir üle porije heinaturu kodu poole, kuuwemat teeb walides. Juba teine jalg juhtus wette, saabas sai üleni märjaks ja rõhult, turwalt ohkas Nasir: Oh! galosfid! galosfid!

Esperanto keelest J. W.

Meie Matši järgmine (60.) sõjanummer ilmub 10. oktobril.

Puuduste puhul.

Näed — Tallinnasje omal ajal,
suurvaabrikute tõusu najal,
kui siia woollas sibulaid,
kes kõik siin hästi süüa said,
küll tõotati kullawihma —
nüüd aga pinguta, wend, rihma!

Ja kullawihma ongi palju;
kui aga külm ju üsna walju,
siis tõdus kasufate all
pead istuma kui ohwritall,
sest otia saanud riis ja manna
ja puidki pole ahju panna.

Ei enam õli linna woolla,
ei ole sinepit ei soola,
ei ole piima ega wõid,
mis itka ijuga ja sõid,
ja mis veel kõige suurem wiga —
siin puudub ijegi ju — siga!

Küll näed maanteel koormas liha,
mis järele on sinul iha,
kuid sulle ütles kibuniit:
„Sa, wennas, ole kannatlit
ja tea, kui tere sul on hele —
see liha läheb wõdrastele!“

Noh, lihata wast saab weel läbi,
kuid kas see pole tõeste häbi,
et kejet kena wiisjamaad
ja jahu puudust tunda saad,
et terwel Tallinnal ja Tartul
ju puudub silt ja puudub kartul!

Küll leidub Kalarannas siltu,
kes linna poole saatwad piltu,
kuid ei nad linna ial saa,
neid nagu neelaks ära maa;
ja kui wast turul näed mõnda,
siis nagu moodi pärast mõnda.

Ja kuigi lõnnid lõntjawaabas,
nii et ju takti läheb jaabas,
siis ära ial arwa ja,
et saad weel kää saapaga,
waid astu kaabakate rinda:
ei taju sina saapa hinda!

Ja tahad sa uut tuube, pükki,
siis ära mine poodi ukki:
kui kuuled seal, mis riide hind,
siis rabandus küll tabab sind;
ja kuigi kanalikas ihu —
ja talwel riideteta wihi!

Mil ütfinda weel pole lõppu
ja millest itka kuuled lõppu,
see on — noh, armas alkohol,
mis hoowab iga onkri pool. . .
Ja kuigi tema hind on kole,
mis sest, ei lõppu temal ole!

Nii näete, kord on hirmus mäda:
mis tarwilik, teeb hirmust häda,
mis keelatud, on olemas! . . .
Ja mis weel kõik on tulemas
ning kuhu wanker wiimaks weab —
tes seda siin küll ette teab!

Dhaka Ott.

Tarbeainete puudus õõliblikatel.

„Teist õhtut ei wõi enam Wiru uulitsale
nägu näidata.“
„Miks nii?“
„Puudert ei ole. Ka poodidest on otfas.“
„See jahuga. Käib ka.“
„Ka saiajahu on otfas.“

Meie päewil.

Arst Oskar Salitsilikum wõttis proua Olga ümbert
kinni ja sofistias hingeldades:

„Ma ei wõi enam, ei wõi, ma ei lähe enam ära, kui
ja ütled, et armastad, minu oled. . .“

„Aga, Oskar, tulge mõistusele! . . .“ ütles proua Olga
ja tõusis ruttu ülesse.

„Aga sa ju armastad mind?“

„Armastan, kuid ma ei astu ilmaski eksteele mehe ees,
laste ees. . .“

„Mam—m—ma—a!“ hüüdis skarli ja hakkas nutma.

„Sa Jumal, laps on mul haige, mees ootab wihma
käes järjekorda, et puud, petroleumi, suhturt saada, ise aga
kudrutan teiega. . . Rui jätk! . . . Minge, Oskar, Jumala
pärast, minge! . . .“

„Olga, halasta mu peale! . . .“ arst langes põlwile ja
wõttis Olga jalgade ümbert kinni. „Ma ei wõi elada ilma
minuta. . .“

„Minge! Mul on poeg haige, teenijat ei ole, mees
seisab wihma käes, et armastatud perekonna jaoks ometi
natuke puud, petroleumi ja suhturt saada, teie aga. . .“

„Tahad, ma muretsen sulle seda kõik, nii palju kui ta-
had, mul on tuttawaid. . .“

„Muidugi tahan!“ hüüdis Olga rõõmsalt.

„Sa saad minu omaks?“

„Kas teil häbi ei ole!“

„Aga teil ei ole häbi mind piinata“, hüüdis arst ärewalt,
„ei ole häbi, ah? . . .“ Ta läks näost punaseks, hakkas wa-
rijsena ja kargas toast välja.

„Noh, kudas?“ küsis Olga mehe käest.
„Buid sain,“ wastas mees wäsinud häälega, „aga nel
tundi sain wihma käes liguneda, ja puud märjad ku
trondid.“

„Ja suhturt, petroleumi ei saanud?“

„Sa Jumaluke, kust? Räägitakse, mõnel peab olema,
aga annab ainult tuttawatele. Sea, et neid puidki sain,
ahjus itka põlewad ehk, aga pliita all pole mõeldagi. Seal
on küll ta kuuwi puud, ilusaid puud, aga neid antakse ainult
tutwuse poolest, ninameestele. . . Suhturt ja petroleumi
pole lootagi. . .“

Mees raputas märgi viideid ja läks teise tuppa kuuwi
ümber panema.

„Kes räägib?“

„Tere, herra Salitsilikum! See olen mina, Olga.“

„Mis soowite?“

„Teie olete itka weel pahane?“

„Mis te soowite? Mul on rutt.“

„Ma tahtsin puude. . . puude, õli ja suhturu pärast.
Teie ütlesite, et teil. . .“

„Jah, ma wõin muretseda.“

„Olge nii lahle, meile natutenegi.“

„Minupärast kui palju tahate. Kuid tingimisega. . .“

„Mitsuguse?“

„Teate küll. . .“

„Herra Salitsilikum!“

„Jälleenagemiseni, ma pean haige juurde sõitma.“

Arst Salitsilikum sai proua Olga käest kirja:
„Mees tõi puud, aga need on märjad. Homseks ei ole
enam tulehatust. Pimedas istume juba kolmandat päewa.“

Moodne haigus Berlinis.

„Aga minu meest ei võetud sõdatiks!“
 „Noh, kudas ta pääsis? Ta lord oli ju minna.“
 „Arst tunnistas ta väeteenistusele kõlbmataks.“
 „Mis ta temal siis leidis?“
 „Kolm ja pool tuhat marka.“

„Satir.“

„Ihna subtruta ei saa ta enam kudagi läbi. Halastage mu peale.“

„Arst vastas:
 „Halastage teie minu peale.“

„Hallo!“
 „Räägin mina, Olga. . .“
 „Kuulan.“
 „Olen nõus. . .“
 „Ingel, mu kallid, mu õnn, mu kõik! . . . Anna mulle, kurjategijale, andeks, et sinuga nii karm olin. Aga ma olin meeletu igatfuselt sinu järele. Näiid saan terve eluaeg ju käest andeks paluma, mu väike, magus. . .“
 „Kuid pidage meeles, ma astun selle jammu ainult laste pärast. Jumalaga. Dotan puid, petroleumi, suhkurt.“

„N. N. puuhoov?“
 „Jah.“
 „Rutjuge ülewaataja telefoni juurde.“
 „Ma olen siin. Kes räägib?“
 „Ah, tere, herra Sanglepp! Kõneleb arst Salitsilikum.“
 „A—a—al. . . Tere!“
 „Mul on puid waja. Kas ei saaks?“
 „Raske. Omalgi wähe!“
 „Ma annan nael piiritust sülla eest. Väleb?“
 „See küll. Saateks sülla, annan puud wastu.“

„Stidutkini pood?“
 „Jah!“

„Kuule, saada mulle suhkurt ja petroleumi, kumbagit puud.“

„Kõnjatit saab? Muudu mitte!“

„Saad küll! Saada aga!“

„Reede hommikul olid proua Olga puud, petroleum ja suhkurt kodu, reede pealeõunat aga läks ta arsti Salitsilikumiga — „trehwama“.

„Satir.“

Kudas peab wäärtpaberite intressi tarwitama.

Mina (Kotshild) jalutasin. Hingepõhjas oli mul rõhutatud meeleolu kurss kõrgem kui lõbu-kurss. Misjagune börse jelles südlane oli, ei tea.

Karl oli waene mäekaewaja. Mäti töötas ta maa all, kuid ta maa peal ei jaanud ta krossigi koguda, sest et töö eest jaadud rahaga isa wõlgasi tasus.

Ja mina (Kotshild) mõtlesin: kui hea, et mul isa wõlgasi pole tasuda, waid ainult tema wõlgnikubelt miljonilisi protsenta tuleb koguda.

Toiduks olid tal jäme leib ja kartulid.

Liine oli pesutüdruk, kuid selle peale waatamata armastas ta Karli kõige oma hingega.

Nastad lätsid. Kord pöörutas Liine wahi isa: „ilmasti ei anna ma luba, enne kui ta mul tuhat rubla laua peale wälja laob.“ Armastajatel lõhkes süda, Mis wäärtus oli neile peale selle veel elul?

Mad jammusid sügawa ja kareba woolusega jõe kaldale, just neelukohta, wõtsid riidest lahti ja andsid juba wiimast torda suud. . .

Seal astusin ma (Kotshild) pöördaste warjust wälja.

„Mis rumalusi te teete?“ hüüdsin ma. „Andke mulle pliiatist.“

Liinel leidus pliiats. Ma kirjutasin tšeki.

Tühine summa, aga nemad said õnnelikuts ja panid endid ruttu jälle riide.

Pole ju kuigi palju waja, et perekonda hutatuselt päästa! Mina (Kotshild) olesin tingimata nõnda teinud, kui . . . õnnetu mäekaewaja ja pesutüdruku peale olesin juhtunud. Kuid ma ei trehwanud neid, sest et rahulikult oma toredas wõuarias jalutasin ja need read peale maitsewat lõunapödi paberile wistafin.

Nurgawokadi abilise hinnakiri.

Waletunnistajaks olemise eest abielu lahutamise protsessis:

Kui mõlemad pooled lahutamise nõus on — 25 rub.

On teine pool wastu — 100 rub.

Kui iseäranis kõwa tunnistust waja on, siis weel — 50 rub.

Wõõra lapse ristimise eest nagu oleks see oma laps — 10 rub.

Tunnistajaks olemise eest waletestamendi allakirjutamise juures — 2 protsenti pärandusest, aga mitte alla 150 rub.

Ükskõik kelle nime allakirjutamine wekslile — 10 rub.

Aresti alla mõistetute eest aresti ära istumine — 3 rub. päew.

Täheendus: Terve summa tuleb ette maksta.

—or.

Erutus.

Saige: „Arstiherra, ma palusin oma paistetamud jala pärast rääkida ja nõu küsida.“

Arst (fibedaste toimetades): „See küll, hea küll. Kas tõite ta kaasa?“

Helmi ütles emale: „Mina ei lähe ilma arstile mehele!“ — „Mispärast mitte?“ — „Sellepärast, et tale ilma si selgeks ei saa teha, kui tarwitik supelwõõdraks käimine on!“

Sulgus ja hõberublatüff.

Aleksander Trilljärwe repertoovrist.

(Wõtab püstitastust ühe rublatüüti, filmiseb seda mõned filmipildid ja algab siis.)

Dh ütle, wana kulund raha,
Kust minu juurde tulid ja?
Kas wastust anda mul ei taha,
Mis ilmas sündind sinuga?
Ma tahaks teada, mitmest kätest
Sa oled juba läbi läind,
Ja mitu hinge selles ilmas
On sinu pärast hukka läind?
Sa waitid? . . . Wana hõberubla,
Kas kõneandi pole sul?
Su aastanummer ütleb juba,
Et palju rääkida wõiks mul.
Wõib olla et sind mõni ema
Eht filmaweega niisutas,
Kui tütri eest, kes noor ja tona,
Sind endale ta lunastas? —
Wõib olla, et töömees waene
Kord palgapäewal omandas,
Eht tal küll kodu nälgas naene,
Sind wiina wastu wahetas?
Wõib olla et üks efind neiu
Sind omale kord tajus sai,
Kui mõni ajutine peiu
Ta juurde wähe seltsiks jäi?
Wõib olla et sind taskuwaras
Kord wõdrast taskust wälja tõi
Ja õhtul kusti kõrtju kargas
Su eest seal ennast joobnuks jõi?
Sa waitid? Wastust ei saa mina?
Kas näraakas ma sinu ees?
A unusta, pea meeles sina,
Ma praegu sinu peremees!
Kui tahan wõin sind merde heita,
Wõin osta tõi mis meeldib mul!
Ei, ei! . . . sind tahan tasku peita,
Weel selleks aega antud sul.
Kui wahetaks ma selle raha,
Ta lähels jälle rändama;
Teeks wähe head, kuid palju paha,
Ei enam mäletaks mind ta.

Kuis raha, nii on ilmas naine,
Ta truu sul ainult filma ees:
Kui filmist laob — tal juba teine,
Sind hoopis ära unustas.
Nii raha kui ka naine ühed,
Keis tõi on leida wõimata.
Kes armastab? Kes on ta mehjed?
Ei keegi neist tea ütelda . . .
Nii hästi üüsi, kui Anette,
Bealt näha puhtad filma ees,
Kuid nende hing, kui minu rubla,
On kustund juba hülguses . . .

Dh palju lobisenud mina —
Ja rubla unustanud ma.
Wiks sind siis tasku jätan mina?
Sa igawust eht tunned ka.
Eht ma küll olen langend hulguis,
Kuid sõber mina kõigile,
Sind kerjusele kingin mina,
Laf' leiba otab omale.
Sa aratulund hõberubla,
Müüd rända jälle ilmasse. . .

(Läheb pikkamisi ära.)

Lõendusjed.

„Lõendage mulle millegagi oma armastust . . .“
„Ääna ei saa, armas Klaara, tõi kauplused on tinni!“ . . .

Pärija. „Nest ütles, et minu onu elu-
päewad loetud on.“

„Kui kahju!“

„Kahju on, et ta kolme kuu korteri-
raha ette maksis!“

Raebas! „Ema, waata ometi, kui
ahne see Manni on! Sa alles panid
dunad meie ette, ta wõttis koha kõige suu-
rema! Ometi tahtsin ma seda ise
wõtta! . . .“

Umbuskli Iest. „Teie tahate siis
weel kord waadata, kas teie mees surnud
on, enne kui surnukestu hauda laseme?“
„Jah, teda ei wõi uskuda!“
Wõib olla, et ta ainult teeb ennast surnuks!“

Jaamailemad. „Mispärast meie
siin wiis minutit kauem seisame, kui
õigus?“

„Jaamailem on kuhugile läinud ja
ilma temata ei wõi kolmandat tella anda.“

Rirjutusmaterjali, firjaumbrikka ja pilt-postkaarta

foowitab parajate hin-
dadega

„Teaduse“ raamatu-
kauplus, Tallinnas,
Harju ja Riiutli uul.
nurgal 46/15.

Sisefääti Riiutli uul.

Kaifer: „Sa oled umbusllikult wiljasaagi ja kõige kohta jäänud. Kas poolest naelast sõjaleiwast ja wõidusõnumi „partidest“*) sul päewas veel küll ei ole.“

*) Part = luifatud sõnum.

Rohkus. Rohkunik: „Teie olete õelnud, et kaupmees Suhkrupäa kelm ja kiitafu wõtja on. On see tõsi?“

Raebelune: „Tõsi see nüüd küll on, aga mina seda ei ole õelnud.“

Wilunu. „Kui kangeste ajalehetes eilast näitemängu kiidetakse! Päril lust lugeda!“

„No waata, ma ütlesin ju, et ei mälfa teatrisse minna..“

„Kudas nii?“

„Niifamuti, lehest lugeda on lõbus, teatrist tulles aga — sülitab.“

Zeäralik waatepunkt. „Kui halb ilm!“

„Kudas nii?! Ilm on minu meelest ülihea, kuiw ja soe.“

„See ep see halbatus on; ma kauplen galossidega!“

Seletas. „Mispärast need hobused ometi nii rumalad on, et automobili kardawad?“

„Usna lihtsalt, nad on harjunud nägema, et tõlba meetakse. Ra teie ehmataksite ju ära, kui korraga näeksite, et minu tühjad piifid mööda Biru uulitsat jalutawad.“

Ei ole ime. „Ma olen alati haige.“

„Kas arsti juures olete käinud?“

„Käimata wõi! Seitsme juures olen käinud..“

„Seitsme juures?! Roh, siis ei ole ime, et haige olete.“

Heategija. „Enne surma tegi minu peremees testamendi, et iga kirjutaja, kes tema juures 10 aastat teeninud, 10.000 rubla saab.“

„Sa Jumal, kui suur heategija!“

„Rahustage endid: tema juures ei teeninud keegi üle aasta.“

Tähtis pimedate ööde puhul.

Kuiwad galwanielemendid

Opetus, kuidas kodusel wiisil mitmesuguseid kuiwi bataristi taskulampide, elektrikelkade j. n. e. jaoks valmistada. 7 pildiga. Hind 30 kop.

Saada igast raamatukauplusest.

Pealadu

„Teadus“,
Tallinnas.

Cesti sõjamehe laulik.

Hind 15 kop.

Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Imelik naisterahwas. „Herra direktor, lubage mulle mõni päew waba aega. Minu wanaema suri ära...“

„Kuulge, ta on aga teil juba kolm korda waremalt surunud.“

„Jah, mu wanaema oli illepea imelik naisterahwas.“

Eesfel.

Teed mööda sammusid hobune ja eesfel. Ükki kargas metšast jännes wälja, kes aga eeslit hobusega nähes, kohe jälle meisa tagasi putkas.

„Kes see oli?“ küsis hobune selfsiliselt.

„Ei tea, ei ole enamalt juhtunud nägema“, wastas eesfel. „Alga kohe wõis näha, et see tark pois oli.“

„Di, kui suur asjatundja sa oled!“ imestas hobune. „Kudas sa siis nii korrastealt nägid, et ta tark on!“

„Wäga lihtsalt: kõrwadest. Tal olid ka pitad kõrwad.“
—or.

Sissetuleku maksu puhul.

(Tulewiku pilt).

Romissar: „Nii siis, kui suur on teie aastane sissetulek?“

Üks linnaisa dest: „See on oleb oludest ära, neil aastatel, kui uulitsaid sillutakse, haigemajasi ehitakse, linn puid müüb j. n. e. teenin ma isna ilusat raha...“

Romissar: „Mina nõuan teie käest teateid harilikku sissetuleku üle, mitte aga, kui palju teile „feltstonna waranduse eksproprierimise“ sisse toob, see küsimus on veel ees.“
—or.